La Bulteneto

Numero 45 Jaro 2019

DULINGVA MAGAZINO ELDONATA EN VIENO

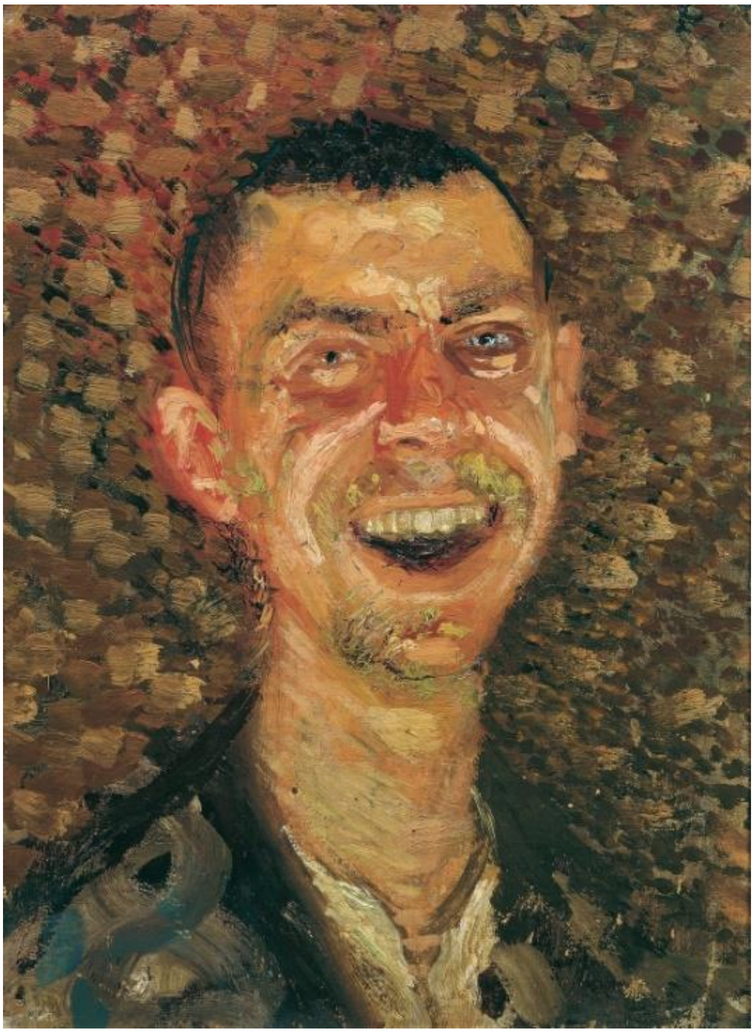

Richard Gerstl
La unua aŭstra ekspresionisto

Ekspozicio en Leopold-Muzeo

ĝis la 20a de januaro 2020

Paĝo 3

Julia Isbrücker-Jaro 2020
Invito al kunlaboro

Paĝo 14

La Bulteneto

Numero 45 • Jaro 2019

Redaktejo - eldonejo - presejo:

Rudolfinergasse 8/11, 1190 Vieno, Aŭstrio, Eŭropa Unio.

esperanto@chello.at.

Tekstoj: Renate kaj Walter Klag

Papero: Mondi Color Copy 120 g m^{-2}.

Unverkäufliche, private Ausgabe - Nevendebla, privata eldono

Sur la unua paĝo:

Richard Gerstl: Selbstbildnis, lachend

Richard Gerstl: Memportreto, ridanta

1908 © Belvedere, Wien

Foto: Belvedere, Vieno

Biografieto

1883	Richard Gerstl naskiĝas en Vieno.
1894-1901	Elementa lernejo, gimnazio.
1897	Desegnada instruado.
1898	La Akademio por Figura Arto en Vieno akceptas Gerstl post ekzameno.
1900-1901	Someraj restadoj en Nagybánya, kie aktivas pentrista kolonio.
ekde 1901	Gerstl loĝas en la 19a distrikto de Vieno, kie li disponas pri ateliero. Li interesiĝas pri la verkaro de Sigmund Freud kaj eklernas la italan kaj hispanan lingvojn.
1903	Gerstl vizitas la 16an ekspozicion de la Viena Secesio, kie montriĝas pentraĵoj de Manet, Munch kaj Hodler.
1906	Heinrich Lefler instigas Gerstl al memstara laboro. Li disponigas al Gerstl propran atelieron.
1906	Gerstl konatiĝas kun la komponisto Arnold Schönberg kaj ties edzino Mathilde. Gerstl portretas multajn personojn el la amikaro de Schönberg.
1908	Gerstl ne sukcesas ekspozicii siajn verkojn.
1908	Arnold Schönberg malkovras la amrilaton inter Mathilde kaj Gerstl. Sed baldaŭ Mathilde revenas al sia edzo.
1908	Gerstl pentras sian lastan „memportreton kiel nudaĵo”. La 4an de novembro Gerstl memmortigas sin, eble pro depresio aŭ pro amdoloro. La verkoj de Gerstl estas konservitaj en kestoj. Ili restas dum 23 jaroj en la ejoj de spedicio.

Robert Musil

Diferenco estas: Ne la geniulo antaŭas sian tempon je cent jaroj, sed la ordinara homo malantaŭas sian tempon je cent jaroj.

Otto Kallir savis la verkaron

Otto Kallir estas la savinto de la verkaro de Gerstl. Alois Gerstl, la frato de Richard Gerstl, vizitis en la jaro 1931 Otto Kallir kaj montris al li bildojn de Richard Gerstl, kiuj estis polvokovritaj, malpuraj, disŝiritaj, do en tre malbona stato. Kallir konstatis la unikan valoron de la pentraĵoj kaj faris provizoran katalogon. Tiutempe ne eblis dati la bildojn, ĉar jarindikoj mankis preskaŭ ĉie.

1931-1935 Kallir organizis ekspoziciojn de verkoj de Gerstl en Vieno, Munkeno, Berlino, Kolonjo, Aĥeno kaj Salcburgo.

Ĉiu verko de Gerstl estas memstara objekto. Ne ekzistas kontinua evoluo de lia stilo. La pentraĵoj estas realismaj, ekspresionismaj, punktismaj, abstraktaj. Ankaŭ la karaktero de Gerstl estis multfaceta: Nestabila, nervoza, suferanta je stomakdoloro, hezitema, dubema, inteligenta.

Kiam pro politikaj kialoj Kallir translokiĝis en la jaro 1938 al Parizo, li transdonis multajn Gerstl-verkojn al Neue Galerie en Vieno, Grünanger-gasse 1. En Parizo Kallir fondis Galerie Saint Etienne; post la translokiĝo al Usono li fondis en la jaro 1939 en Novjorko filion de tiu artgalerio – sed la pariza artgalerio tiam ne plu ekzistis.

Post la Dua Mondmilito Kallir revenis al Vieno kaj ricevis la bildojn de Gerstl. Ekde 1960 Otto Breicha intense studis la verkaron de Gerstl kaj parolis kun homoj, kiuj konis Richard Gerstl.

La novjorka artgalerio ankoraŭ ekzistas. Ĝi estas gvidata de nepino de Kallir, sinjorino Jane Kallir: www.gseart.com

Pri la ekspozicio en Leopold-Muzeo eldoniĝis 2019 ampleksa katalogo en la germana kaj angla lingvoj.

Pliaj informoj: www.leopoldmuseum.org/de/presse/

Prononco kaj klarigo

Otto Kallir [oto kalir], naskiĝnomo Otto Nirenstein (Vieno 1894 - 1978 Novjorko, Usono)
Richard [riĥard]
Alois Gerstl, 1881-1961 [alojz]
Otto Breicha [oto brajĥa]
Neue Galerie = Nova Galerio
Nagybánya [nódjbanja], nun Baia Mare en Rumanio

Richard Gerstl, anonima fotisto, 1905
© Archiv Otto Breicha im Leopold Museum

Richard Gerstl: Portreto Henryka Cohn, 1908
© Leopold-Muzeo, Vieno
Foto: Leopold Museum, Wien / Manfred Thumberger

Richard Gerstl, Gruppenbild mit Schönberg, 1908
Grupa portreto kun Schönberg
© Kunsthaus Zug, Stiftung Sammlung Kamm
Foto: Kunsthaus Zug / Alfred Frommenwiler

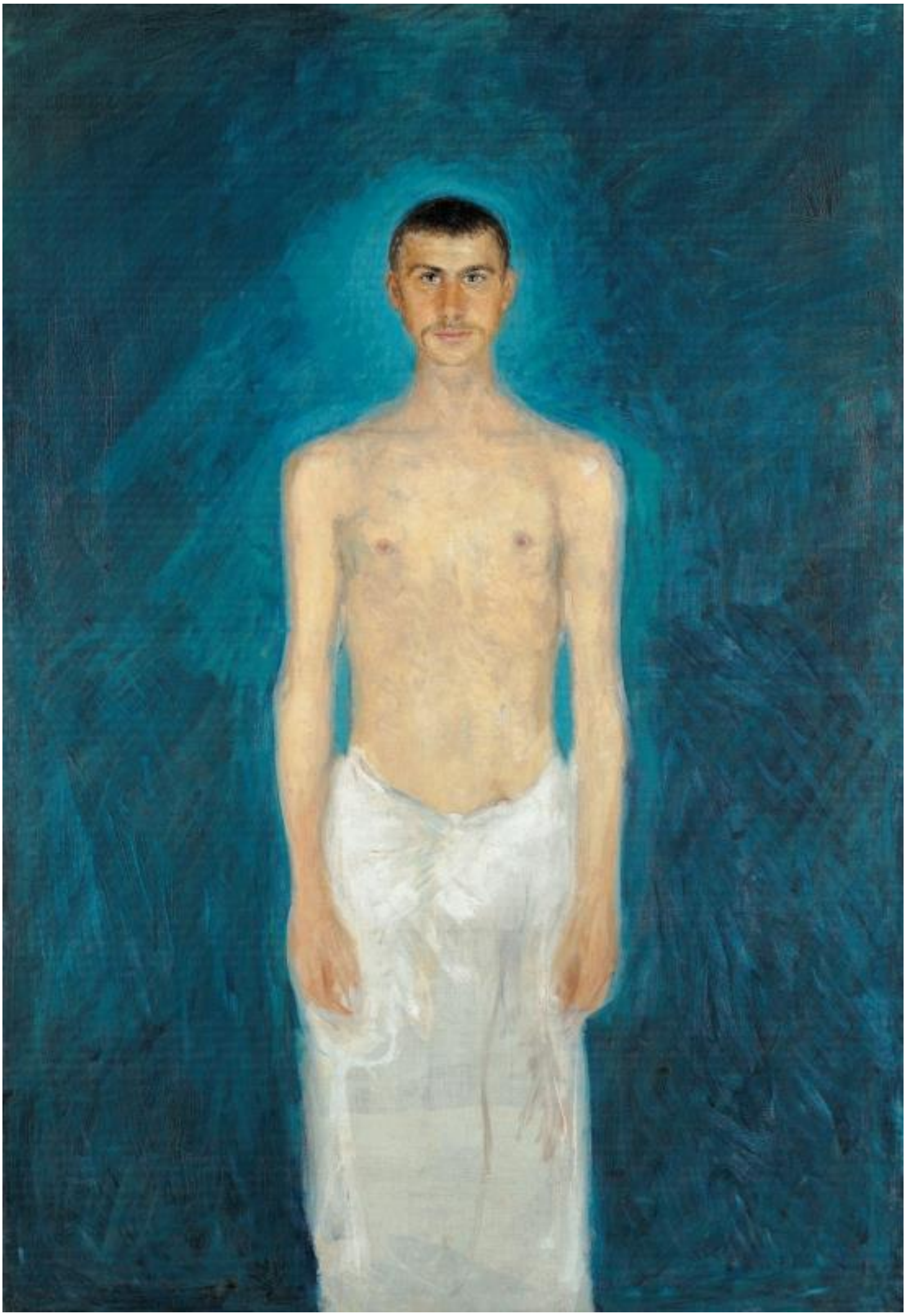

Richard Gerstl, Selbstbildnis als Halbakt, 1902/04
Memportreto kiel duona nudaĵo
© kaj foto: Leopold Museum / Manfred Thumberger

Richard Gerstl, Bauerngarten mit Zaun, 1907
Kamparana ĝardeno kun barilo
© kaj foto: Leopold Muzeo / Manfred Thumberger

Richard Gerstl: Smaragda Berg, vintro 1906/1907. Oleo sur lino.
195 x 137 cm.
Privata posedaĵo

Richard Gerstl: Portreto de la patro, 1906.
Oleo sur lino.
Leopold-Muzeo, Vieno

La tomboŝtono de la familio Gerstl
sur la tombejo Sievering en Vieno.
Tiun honoran tombon flegas la komunumo Vieno.

Foto Walter Klag 2019

Angebot **NEUE SILBERMÜNZE-MEDAILLE**

100 STELOJ

EIN SPITZENPRODUKT DER MÜNZE ÖSTERREICH

Anlass: 150. Wiederkehr des Geburtstages von René de Saussure am 17. März 2018

Er war ein Schweizer Sprachwissenschaftler und der Erfinder des universellen Geldes.
Sein Bruder Ferdinand de Saussure war der Begründer der modernen Linguistik.

Limitierte Auflage: 1000 Stück, keine Nachprägungen. Durchmesser: 37 mm.
Oberfläche: Stempelglanz - PP. Lieferung in einer Original-Kunststoffkapsel der Münze Österreich.
Masse: 1 Unze Feinsilber 999/1000 (31,1 Gramm). Zertifikat wird mitgeliefert.
Aus gesetzlichen Gründen ist die Silberpunze 925 aufgeprägt.
Herausgeber und Entwerfer: Mag. Walter Klag.
Künstlerische Feinarbeit: Mag. Helmut Andexlinger, Chefgraveur der Münze Österreich.
Hersteller: Münze Österreich, Wien 3., Am Heumarkt 1; muenzeoesterreich.at
Die Münze Österreich ist eine 100%ige Tochter der Österreichischen Nationalbank.

Preis 49 € zuzüglich Versandkosten 10 €. Versand nur in Euro-Länder möglich.

Lieferung nach Vorauszahlung des Betrages. Bitte schreiben Sie die genaue Zustelladresse (gegebenenfalls auch die Wohnungsnummer) an esperanto@chello.at.

Mag. Walter Klag, Rudolfinergasse 8/11, 1190 Wien, Aŭstrio.

Julia Isbrücker-Jaro 2020
Invito al kunlaboro

2020 estos la 100a datreveno de la 12a UK en Hago (1920). Julia Isbrücker (kun-)organizis ĝin. La realigo de tiu kongreso pruvas, ke ankaŭ granda milito ne povas neniigi nian lingvon. Julia (kun-)fondis Internacian Esperanto-Instituton kaj Universalan Ligon kaj (kun-)eldonis la metalajn Stelo-monerojn, kies nominaloj estas 1, 5, 10 kaj 25 Steloj.

2020 mi planas eldoni arĝentan 50-Stelan moneron (simila al la Maria Theresia-Talero) por la honoro de Julia. Sur la 100-Stela monero 2018 aperis viro (René de Saussure), sur la 50-Stela aperas virino.

Mi jam kolektas materialon pri Julia. Ekzemple oni povas tiun materialon uzi por vikipedia artikolo. La ekzistanta artikolo ĵus tradukiĝis en la persan.

La kolektita materialo aperos kaj en la formo de vikipediaj artikoloj en diversaj lingvoj kaj kiel broŝuro – kaj en presita kaj en la formo de podofo.
Bonvolu sendi al mi tekstojn kaj fotojn de kaj pri Julia. En la fina eldonaĵo via nomo estos menciita.

Walter Klag, esperanto@chello.at.

Esperanto-Numismatika Asocio

Pro la ĝis tiam kompleta manko de tia projekto, en 2013 estis fondita la fakgrupo „Esperanto-Numismatika Asocio” (ENA) kun revuo „Esperanta Numismatiko”, probable la ununura tia fakgrupo en la historio de Esperanto.

La instiga fakto estis la konstato, ke en Esperantujo la propra trezoro je moneroj kaj medaloj estas apenaŭ konata, eĉ ne en la vasta rondo de kolektantoj. Kaj tiuj, kiuj scias, ke vere ekzistas tiaj belaĵoj, supozas, ke ili estas kvante kaj kvalite tute malgravaj. Tial, unu el la ĉefaj celoj de la nova fakgrupo estas montri al la esperantistoj kaj al la cetera mondo, ke esperantaj numismatikaĵoj estas kolektindaj kaj nepre pristudendaj artefaktoj. Kroma celo estas plejeble baldaŭ kompili kaj eldoni katalogon kaj enciklopedian terminaron.

La membro-kvanto de ENA kreskis dum nur kvin jaroj ĝis 133 individuaj membroj kaj 20 esperantaj organizaĵoj, bibliotekoj kaj muzeoj, dise en la mondo.

Agrable por ni kaj vi estas sendube, ke la asocio ne havas estraron, do ankaŭ ne kasiston!

Tial oni rajtas SENPAGE aliĝi (sufiĉas respondi: „Mi konsentas aliĝi”). Krome la *NUR PERRETA* revuo estas tute SENKOSTA! Kaj tio neniam ŝanĝiĝos!

Post aliĝo, vi tuj ricevos perrete ĉiujn jam aperintajn kaj sekve ĉiujn aperontajn numerojn, 4 numerojn jare.

Nian anoncon vi trovos ankaŭ en la Jarlibro de UEA. Se vi deziras kromajn informojn, ne hezitu kontakti nin tiel: bert.boon@skynet.be

Vi rajtas unue peti provnumeron! Vi decidos poste!

Kun numismataj kaj samideanaj salutoj,

Bert Boon

Iniciatoro de ENA, ĉefredaktoro de „Esperanta Numismatiko”

Internationales Esperanto-Museum

Wien 1., Herrengasse 9
Haltestelle Herrengasse der U3
☏ 0043 1 534 10 730 🖳 esperanto@onb.ac.at

Öffnungszeiten: Dienstag bis Sonntag 10 bis 18 h
Donnerstag 10 bis 21 h

Esperantokurse und Führungen auf Anfrage.

Im selben Haus befinden sich auch die
Sammlung für Plansprachen,
die
Musikaliensammlung
und das
Globenmuseum